

Beleidsplan 2016-2020

Inleiding

De Stichting het Historische Gebruiksglas is opgericht met het doel inhoudelijke, financiële en praktische ondersteuning te geven aan alle activiteiten ter bevordering van de kennis van oud en antiek gebruiksglas. Onder gebruiksglas verstaan wij alle glazen voorwerpen die niet expliciet als uiting van kunstzinnigheid gemaakt zijn. Wij willen de kennis over historisch gebruiksglas (doen) ontsluiten en voor een geïnteresseerd publiek toegankelijk maken. Vanaf het begin werken we samen met de Vereniging de Oude Flesch (DOF) en haar Glashistorisch Tijdschrift.

Voor het concretiseren van de doelstellingen van de stichting en het bepalen van de te volgen koers is een meerjaren beleidsplan 2016-2020 opgesteld, aan de hand waarvan de activiteiten worden aangepakt. Weliswaar kan thans nog niet alles in detail uitgewerkt worden, maar het voorliggende biedt voldoende houvast om aan de slag te gaan en de bereikte resultaten te kunnen evalueren.

Beleidsplan 2016 – 2020

De statuten geven aan dat de stichting de kennis van het historische gebruiksglas bevorderen wil en voor geïnteresseerden wil (doen) ontsluiten. Dit is juist nu zo belangrijk omdat degenen die concrete werkervaring hebben met het handmatig of halfgeautomatiseerde vervaardigen van het ‘jong-historische’ deel van het gebruiksglas in rap tempo verdwijnen. Over enkele jaren heeft niemand meer kennis uit de eerste hand over dit cultuurgoed. Niet alleen voor de vervaardiging en het gebruik, maar ook voor het transport of internationale handelscontacten zullen wetenschappelijk of anderszins geïnteresseerden slechts over schriftelijke bronnen kunnen beschikken. Omdat de wetenschappelijke aandacht vooral is uitgegaan naar sierglas zijn deze voor gebruiksglas maar beperkt beschikbaar. Het oprichten en onderhouden van een voor een breed publiek en voor wetenschappers toegankelijk **kenniscentrum** heeft dan ook prioriteit. Bouwstenen daarvoor zijn onder meer de bij DOF aanwezige databestanden. Deze vragen echter nog wel om een stevige bewerking voordat ze kunnen voldoen aan de gangbare wetenschappelijke criteria om als bron van betrouwbare informatie aangemerkt te kunnen worden. Daarvoor zal de stichting een initiatief nemen. De kosten daarvan kunnen nu nog slechts bij benadering geraamd worden, zoals die om alle particuliere en openbare collecties te bezoeken en professioneel beeldmateriaal te doen vervaardigen.

Gedeeltelijk samenvallend daarmee kan het ontsluiten van -vooral- particuliere bestanden plaatsvinden. Hierbij moet gedacht worden aan collectiecatalogi, aantekeningen betreffende koop en verkoop, bijzondere herkomst en/of verwervingsomstandigheden van particuliere verzamelaars. Dit werk kan slechts in één op één gesprekken plaatsvinden en is dus zeer arbeidsintensief, zeker gezien de leeftijd van de meeste betrokken verzamelaars en de omvang van hun over vele jaren bijeengebrachte collecties. De eerste groep gesprekspartners is nog te overzien, te weten de DOF-leden. Daarna volgt een via hen te bereiken groep anderen, waarvan de omvang thans nog onbekend is.

Verder is het voornemen om ook (ex)werknemers in de glasindustrie, de glasateliers, de handel in (glas)verpakkingsmateriaal en de machinebouw, te benaderen voor interviews. De ervaring heeft geleerd dat deze groepen over veel -voor ons doel relevante- kennis van zaken beschikken. Uit ervaring blijkt er grote bereidheid te zijn deze kennis te delen teneinde deze niet verloren te laten gaan. Zoals gezegd, de betrokkenen worden ouder, zodat de tijd dringt. Naar de omvang van deze groep kan overigens slechts een slag geslagen worden.

In een deel van deze kennis is al voorzien in diverse artikelen in het Glashistorisch Tijdschrift, die de vervaardiging van glas als verpakkingsmateriaal (vooral flessen) in de late 18^e tot en met 20^e eeuw tot onderwerp hebben. Vanaf 2008 zijn alle artikelen elektronisch bewaard en nu al toegankelijk te maken. Relevante artikelen van de ruim 25 voorgaande jaren zullen opnieuw gescand en bewerkt moeten worden en vooral van nieuw beeldmateriaal worden voorzien .

Een volgende bron van kennis zijn de databestanden van musea en/of grotere particuliere verzamelingen. De laatstgenoemde groep is slechts bij uitzondering voor derden toegankelijk. Ook speelt bij hen een ‘natuurlijke’ terughoudendheid een rol, vooral om redenen van veiligheid. Daarnaast zal er gaandeweg een veelheid van databestanden van veelal kleinere collecties blijken te bestaan, die slechts in kleine kring bekend zijn. Voor het leggen van contacten met particuliere verzamelaars kan in het begin zeker een beroep gedaan worden op het eigen netwerk, zoals DOF die, naast de leden uit ons land, ook leden heeft uit andere Europese landen. Daarmee kunnen de belangrijkste landen waar glas verzameld wel bereikt worden. Ervaring heeft echter geleerd dat particuliere bestanden, in de vorm van al dan niet geannoteerde collectiecatalogi, zeer divers van opzet, vorm, inhoud en kwaliteit zijn. Deze zullen dus ontsloten en bewerkt moeten worden om als betrouwbaar en algemeen aanvaardbaar kennisbestand te kunnen gelden.

De bestanden van diverse musea zijn de laatste jaren meer en meer voor derden -elektronisch-toegankelijk gemaakt, een ontwikkeling die wij zeer toejuichen en, waar gewenst en mogelijk, al dan niet materieel willen steunen. Helaas is, vooral in oudere geschriften, de bijbehorende informatie vaak erg summier gehouden, waardoor veel ‘in depot’ en dus ongekend blijft. Veel zal dus afhangen van hun bereidheid ons daarin toegang te geven. Ervaring heeft geleerd dat dit de nodige overredingskracht en vasthoudendheid zal vragen.

Voor het bewerken van deze museale en particuliere data willen wij een groep professionele deskundigen bijeenbrengen, aangevuld met actieve verzamelaars met grote praktijkervaring. Hun arbeid zal moeten resulteren in één of meer handboeken.

Bouw van een website

Het doel van de stichting wordt naast schriftelijke publicaties, het beste gediend met een goede website met, naast al het beschikbare materiaal, ook links naar relevante andere websites van musea, veilinghuizen, e-veilingen, particuliere collecties of verenigingen. Inmiddels is met professionele hulp de bouw van zo’n website gestart. Wij hebben onze website in 2016 operationeel kunnen maken.

Publicaties

Eventuele kosten voor het maken van hard-copy publicaties stellen wij nu op PM, omdat onze voorkeur uitgaat naar een elektronische aanpak en weergave.

Isings glasprijs

Vanaf 2016 reikt de Stichting tweejaarlijks de Prof. Dr Ina Isingsprijs uit voor het beste artikel over historisch gebruiksglas. Dit is één van de belangrijkste activiteiten van de stichting. Mede door het aan de prijs gekoppelde symposium kunnen wij de kennis over historisch gebruiksglas en de verspreiding ervan direct aan belangstellenden overdragen. Verzamelaars, medewerkers van musea of universiteiten, antiquairs en andere deskundigen worden uitgenodigd hun kennis, vragen of meningen in artikelvorm in te zenden als deelname

aan de Ina Isingsprijs. Een jury beoordeelt de inzendingen en aan de schrijver van het beste artikel wordt een geldprijs van € 1.000,- toegekend.

De eerste Ina Isingsprijs is uitgereikt tijdens het tweejaarlijkse symposium Het Historisch Gebruiksglas op zaterdagmiddag 12 november 2016 in het Rijksmuseum voor Oudheden te Leiden. Deze uitreiking was tevens het startsein voor de volgende ronde inzendingen voor de prijs van 2018.

Uitleiding

Samenvattend is de stichting van oordeel dat geen tijd verloren mag gaan om de hierboven genoemde onderwerpen/projecten aan te pakken. Naast de nu reeds beschikbare middelen, zal voor het faciliteren daarvan een beroep op vele in oud en antiek gebruiksglas geïnteresseerden gedaan moeten worden. Een ANBI-status voor de stichting is daarbij van essentieel belang om betrokken geïnteresseerden extra warm te maken een financiële bijdrage te leveren voor de verdere ontwikkeling van 'hun' vakgebied, waaraan zij als professional of amateur zoveel van hun tijd en aandacht geven.

Tenslotte, door sommigen is gesuggereerd dat de stichting een eigen glascollectie zou kunnen opbouwen om als studiecollectie te dienen. Om redenen van tijd en financiën achten wij dit voorlopig niet op onze weg te liggen. Te meer niet omdat in vele musea al zulke collecties bestaan. Nadeel daarvan is dat deze collecties zich meestal in depot bevinden en in de praktijk vaak zeer moeilijk toegankelijk zijn voor derden. Wel kunnen wij ons voor studiedoeleinden voorstellen een collectie glasboeken en -artikelen bijeen te brengen, al dan niet bij een bestaande (museum)bibliotheek onder te brengen.